

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

з Австрії:

за цілий рік . . . 20 кор.
за пів року . . . 10 кор.
за чверть року . . . 5 кор.
за місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

за цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів;
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і душу ми виреш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Руслановкх псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові, що дня
крім неділі і руских свят
о 5½ год. пополуночі.

Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» при ул.
Бессольських ч. II. (партер)
(фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовського в ясажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає слідше
на попереднє застереженя.—

Рекламації внопечатані є
вільні від порта. — Оголо-
шеня звичайні приймають-
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надіслам» 40 с.
від стрічки. Подакі і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Проф. М. Грушевський про галицьку політику.

(Дальше).

Дальше вказує проф. Грушевський на те, що «всякий натяк на критику викликав серед послів тільки роздраженя на «претенсії» суспільности (назгалі кого небудь з поза посольських кругів), на те щоби впливати на тактику наших послів, «учити» чи «диктувати» їм. На сім пункті нова репрезентация проявляла незвичайну дражливість. Всякий прояв критики її тактики, діяльности стрічала она з незвичайним огірченем і гнівом».

Не тільки із сею заміткою Вл. професора можемо вповні згодити ся, але до неї додати ще й се, що ще більше може було дражливе на прояв усякої критики, усяких заміток про тактику і діяльність послів дневника Народногo Комітету («Діло» і «Свобода») і в кожній замітці зараз добачало коли вже не народну зраду, то бодай інтригу. Тимчасом критика, держана в границях предметовости, основана на певних даних а не на здогадах, смілянках і видумках (як се є принято в часописях згаданих, наколи они мають розправляти ся з противниками), є не тільки потрібна, але й хоченна і хоченна. Але ся дражливість послів на критичні замітки довела до того, як означує автор розвідки, що дневникарство Нар. Комітету залишило критику.

З дальших виводів автора довідуємо ся, що нові послы вперше подали до відомости ширшого Нар. Комітету зміст своїх переговорів з центр. правительством на народнім з'їзді в грудні 1907. р. Між бар. Беком а укр.-руским клубом станула умова з початком осінньої сесії 1907. р. (26. жовтня), в котрій клуб обов'язав ся на оден рік (до осеня 1908) не поборювати правительств а і не вести обструкції, а що бар. Бек обіцяв перевести в адміністративній сфері ряд улпшень і уступок українському елементови.

Проф. Грушевський зазначає, що «були се переважно річі невеликої ваги», а «важне значіння надавано також обіцянкам централ. правительства, що подбає проте, щоби при недалеких виборах до сейму адміністрация здержала ся від усяких впливів, некорисних для українського елементу (се переложене на недипломатичну мову значило властиво, щоби, де треба, піддержувало, а де знов треба, не робило перенон українським кандидатам посольським; зазначити треба, що давніше часописи Нар. Комітету робили докір за такі переговори з правительством т. зв. новоеристам і голосили, що оно багнетами піддержує тих послів. — Ред. Русл.)».

Народний з'їзд, як каже автор, здержав ся з тих причин від критики, відложив її на пізнійше, хоч «правительството нічого з приобіцяного не спов-

нило» і нар. з'їзд ухвалив повне довіре послам і признаня за їх повну пожертвованя працю та похвалив в я жид а ю ч е с т а н о в и щ е.

Сеймові вибори в 1908 принесли розчарованя, надії на прихильність адміністрації розвіяли ся, українські партії потерпіли погром, проти них станув на цілій лінії союз всіх польських партій з москвофілами при помочи краев. правительства, вийшло лише 11 послів (укр.), так що без єпископів не могли внести самостійного запитаня. Побіч них вийшли майже рівночисленні представники розгуканого москвофільства і сягали по становища в і п е м а р ш а л к а і ч л е н а к р. виділу. Суспільність руска показала ся безрадною, провідники її зацукали ся і не находили виходу з того положеня, а бар. Бек радив укр.-рус. клубови порозуміти ся з Поляками що до домагань, які клуб подав був міністрови-президентови в осінній умові.

Дальше вказує автор на те, що в тім положеню невідраднім «одні в безсильнім гніві присягали ся добити ся зміни намісника, інші знов, більш холодні, не знали, на яку ступити, чи тримати ся непримиримо ворожо проти намісника, чи шукати з ним порозуміння, коли виявив себе властивим паном ситуації».

В тім часі склала ся подія з 12. цвітня, а за тим погроми львівських інституцій, напади, доноси, процеси, чим укр. суспільність була вельми розбурхана. Автор вказує на те, що по тім банкрутстві угодової політики можна було сподівати ся, що керма-

Гене́за поетичних творів

Маркіяна Шашкевича.

Студія

Кирила Студинського.

(Дальше).

Стать бандуриста нагадує нам «Dudarza» Міцкевича. До села приходять в часі сьвята до сівок старенький співак:

Jakiż to dziadek, jak gołąb siwy
Z siwa aż do pasa broda?..

На стрічу старцеві біжуть старі і молоді:
Mileża piszczałki, głuchną bębenki,
Porzucił ogień gromadka:
Biega staruszki, biega panienki,
Biega do dudarza dziadka.

Witaj dudarzu, witamy radzi,
W wesolej przychodzisz nam dobie...

Дудар грає і бачить, що одна пастушка звиває вінець і віддає його своєму милому, почім:

Odwraca głowę, odeszła nieco,
Podniosła w niebo źrenice,
Nagle na oczach łezki zaświeca,
I róg wystąpił na lice.

A dudarz mileczy, brząka powoli,
A wzrok utopił w pasterce,
Utopił w licu, lecz wzrok sokoli
Zdał się przedziierać aż serce!..

В поезії Шашкевича читасмо дальше, що раз явив ся бандурист тяжко зажурений. Звичайно йшов він через село весело, поговорив

з кожним деревцем та хатиною, ударив у бандурку та з дрібно заграв козачка чи шумку...

А нині як не той, сивий волос клонить,
На груди піснословну, журить ся, сумує...

Якаж причина сего смутку? Чи смуток лихо віщує? Чи жаль за ним з родини дають серце співака?

Чи може і дучи з далекої дороги?
Ходом утомив ся і примучив ноги?
Не змучив він ноги, ходом не втомив ся,
Вчуєте пташки, чою зажурив ся.

Відповіді на се питаня не находимо в «Бандуристі» Шашкевича. В останній частині сеї нескінченної поеми розказує поет про чудову гру бандуриста. Сю частину подаємо в цілости:

Присів на царині, молодь обступила
Як цвіточку пчолы, а старшина сіла
І вийняв бандурку і обтер полою,
І став і стріти і повів рукою
По струнах в легенька... струни згаморили...
Півець розуміє, бо з ним говорили;
Вже літ сорок кілька їх бесіду знає!
І ударив сильнійше і скорше труцає;
І стали грімти та бескидним
[громом,
І стали шуміти та степовим шумом,
То знов закипіли як води старого
Отця-словутиці, бо о нїм думав
Півець, і мислю честь єму сьвіває;
То знов алебедили як би галля
[много
Стадами злетівши чисте поле вкрали;
То знова з легенька з тиха гомоніли,
Мов згадка літ давних, минуної долі:
Що раз то тихше і тихше брєніли,

З думкою півця розпидились по полі,
А на конец зглухли, зовсім заніміли!..

Годі і тут не замітити, що ся частина зложена під впливом Метлинського. Є вона чудовим, високо поетичним переспівом одного уступу поезії Метлинського п. з. «Бандура». Метлинський співає про гру бандуриста:

Його бандура схоче він, завив,
Його бандура, вороном закрає,
Мов та дитина жалібненько плаче...»

Коли в двох, доси обговорених поезіях величав Маркіян Україну, її пісню, згадав про давню її історію, про князів, гетманів та козаків, і вивів на сцену бандуриста з його чудовою грою, то у віршу п. з. «Болеслав Кривоустий під Галичем в р. 1139» оспівав Шашкевич одну подію з життя Руси, бій князя Ярополка з визначним вождом і польським королем, Болеславом Кривоустим. Ми бачили, що в перших десятиках XIX віку піднесли Славяни прапор народности і старали ся найти для неї основу в минувшині, яку освітлювали і звеличували в історичних студіях. Сей напрям відчув дуже гарно Шашкевич. І він почав шукати за пам'ятниками старини, він вглубляв ся в історію рідної землі, познакомлював ся з історичними виданнями других славянських народів. Рано вже написав він монографію про Богдана Хмельницького⁴⁾, якої рукопись до нас не дійшла. Під впливом історичного твору Бантиша Каменського уложив Шашкевич невеличкий, історичний трактат п. з. «О Запорожцях і їх Січі»⁵⁾. Крім сих прозових творів написав він також вірш «Болеслав Кривоустий під Галичем в р. 1139»⁶⁾. Для точної характеристики поета, в цілі розслідування гене́зи сего вірша, мусимо над ним

ничі галицької політики повернуть в своїм курсі „реальної політики“. Міністер-президент признав ся в безсилности супроти Поляків, намісником став др. Бобжинський.

По думці проф. Грушевського повинні були послы „апелювати до народу, підвигнути его до такого натиску на правительство, який би показав ему, що не можна підтримувати дальше галицьке status quo, а тимчасом послы тримали ся дальше о п у р т у н і с т и ч н о ї політики, а на веснянім зїзді ширшого народного комітету виступали послы з гіркими жалями, що їх пхають на принципіальну дорогу, котра є наругою над здоровим розумом. Редактор „Діла“ (Цегельський), котрий всоговав за принципіальною політикою, був приневолений уступити з редакції, умова з бар. Беком була задержана, щоби его не звільняти з обовязаня, почали ся заходи де зближення з польськими правлячими кругами до modus vivendi з польським елементом, починають робити прихильну опінію для нового намісника, котрого кандидатуру спершу так поборювали. Заступник українського клубу підніс перед цїсарем заслугу нового намісника коло установа спокійних відносин в Галичині і зазначив, що він готов здобути довіру руського населеня. Представник крайної лінії клубу (Трильовський) підніс з признанем діяльність нового намісника і признав, що адміністрація поліпшила ся, а в своїх выводах звернув вїстрє лише проти низшої адміністрації, котра при способила ся до інтенцій свого шефа.

(Конець буде).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Переговори бар. Бінерта з представниками стороництва почали ся в понеділок передовсім з німецькими консерватистами і вірноконституційною великою власністю. Німці бажать лише розвідати становище і погляди трохи довше застановити ся а сам текст подати в цілости. Він звучить:

„Не згасайте ясні зорі,
Не вий вітре з низ Даїстра.
Не темнійтесь красні звори,
Днесь Галиче честь твою!

Гей, хто Русин, відлітайте
Соколами на врага,
Жваво в танець заспівайте
Піснь веселу: гура га!
Піснь веселу: гура га!

Побари ся облак тьмивий,
Ще годинку ще постій,
Тобі прийде розповісти
Славний руський з Ляхом бій.

Від Бескида аж до моря
Піснь весела загула,
Від запада аж до зоря,
Чути голос: гура га!
Чути голос: гура га!

(Дальше буде).

1) Dzieła Adama Mickiewicza wydał dr. Henryk Biegeleisen. Lwów 1893. Tom I, str. 82—3. „Dudarz“ Міцкевича вплинув, по гадці проф. О. Л. Колесси (гляди його студію „Шевченко і Міцкевич“, друк. в III. томі „Записок наук. тов. ім. Шевченка стр. 81—8) на „Републіку“ Шевченка „Dudarz“ Міцкевича вплинув також по часті на поему Шевченка д. з. „Черниця Маріяна“. Гляди студію д-ра Йос. Третьяка „Про вплив Міцкевича на поезію Шевченка“ Краків 1892, стр. 16.

2) Сей верш нагадує Міцкевича „Dudarz“: Rewnie z daleka rap Bóg prowadzi Pogrzej się i sprocznij sobie (Dzieła str. 83).

3) Думки и пѣсни та ще децо Амвр. Могильн. Стр. 40.

4) Омишкевич „Руска бібліотека. Т. III. Стр. XXIV.

5) Тамже. Стр. 114—116.

6) Тамже. Стр. 26—7.

правительства що до чеських домагань. Чехи являть ся (з виїмкою радикалів) в середу, а крім бар. Бінерта буде з ними переговорювати міністер Жачек і Браф.

Narodni Listy задля чесько-німецького напруження віщують розвизане чеського сойму і державної ради. Такий погляд є — як впевняють — серед найліпших поінформованих бюрократичних кругів. Нові вибори відбували ся, під управою нового кабінету.

Про парламентарне положене говорили на посольських вічах представники Слав. Союзу п. Уджаль і Заграднік. П. Уджаль, заявив, що недалеко будучина значно побільшить Славянський Союз. Тепер уже Слав. Союз може числитися на два клуби, руський і польських людовців. Польські консерватисти і п. Гломбінський також небавом прийдуть до самопізнаня і кинуть ролю політичних маклерів. Слав. Союз намагає ся зєдинити всі славянські народи й вирівняти міжнародні незгоди. Теперішнє політичне положене не може довше встоятись. Посол Гломбінський змінив своє становище, бо инакше при найблизших виборах переконає ся, яка велика похибка, вести протическу політику. Таку політику веде теперішній президент кабінету бар. Бінерт, бо побоює ся німецької обструкції на случай, якби заспокоїв чеські домаганя. Тож супроти такого повоження задалегідь можна сказати, що робота п. Гломбінського скінчатъ ся безуспішно.

Чеський посол Заграднік на пос. вічу висказав погляд, що розвизане державної ради прийде небавом. Коли чеські представники ідуть на переговори з бар. Бінертом, то тільки тому, щоби докладно вивідатись, яке становище правительства. Чехи ніколи не згодять ся на поділ Чех.

Дневник чеських хліборобників доносить, що п. Стапінський зобовязав ся словом чести перед провідниками Славянського Союзу, що не зробить ві одного політичного кроку без порозуміння із Славянським Союзом.

Союз Німців Долішньої Австрії відбув збори в понеділок з протестом проти „замахів чеських на Відень“. Задля того відкликано заповіджену чеську театральну виставу. Збори відбулись спокійно. При виході поліція не допустила до заціпок. Увизнено 6 осіб за опір власті.

„Бумель“ німецьких народовців у Відні, в котрім брало участь коло 4.000 осіб, відбув ся супокійно. Бумель тривав від 10—12 в полудне. Поліція не мала потреби вмшуватись.

У краєвого маршалка Долішньої Австрії відбулись наради парламентарної комісії християнських суспільників державної ради в справі останних протических буч у Відні. По тих нарадах оновішено такі ухвали:

1. „Бережене німецького характеру в дідичних краях монархії є не тільки обовязком Німців, що впливає в їх національної свідомости, а лежить також в інтересі держави, бо тільки та може спінити шкідливу національну боротьбу в серці держави, себто в Дол. Австрії. Христ. суспільна партія бачить у законодавнім зазначеню німецького характеру Дол. Австрії найпевніший спосіб, щоб забезпечити тій дідичній країні національний мир і економічний розвиток. Тому звиває правительство з цілим натиском, щоби ухвалене соймом Дол. Австрії внесене Аксманна як найшвидше предложило цїсарській санкції. Дол. Австрія ніколи не може статись країною двоязиковою.

2. „В крикливих уличних демонстраціях христ. суспільна партія не бачить користий для Німців. Такі демонстрації не тільки ведуть до безцільних буч та шкодять овіній міста Відня, а шкідливо впливають також на рух чужинців і на стан краєвого промислу, доводячи до огірчення в робочих кругах та ділячи німецьке населеня на два табори. Але ще більше они сям шкодять, що помагають заходам чеських агітаторів, щоби показати Відень і цілу Дол. Австрію як дуалістичну а національного погляду область, чим приневолюють Німців боротись за своє ествоване. Демонстрації ті помагають чеській пропаганді, бо, як доказують факти, викликають фінансову поміч для неї з боку Чехів у сусідних коронних краях та скріпляють і множать чеські організації в Дол. Австрії.

3. „Христ. суспільна партія думає, що крім законної акції на річ одноязиковости німецьких коронних країв перше всього економічне скріплене німецького живля господарськими інституціями на національній основі являє ся успішним способом до береження національного стану носідавя і до відпору що раз сильніших зусиль німецького капіталу. Христ. суспільна партія висказує бажане, щоби енергія в німецьких охоронних організаціях спеціально виявлялась на тім полі“.

Віденські дзєвники стверджують, що наради у президента міністрів мають виключно інформаційний характер. Представники німецьких послів до чеського сойму були вчєра у бар. Бінерта. Як звіщає „N. Wien. Tagebl.“, заявлять они з гори президентови міністрів, що не можуть нічого ухвалювати, позаяк ухвалюване належить виключно до обсягу діланя клубу соймових послів. Чеські соймові послы будуть пересправляти з президентом кабінету через два дні: в середу і четвер. Народно-соціалні послы як Хоц і правнодержавні як Бакса імовірно не приймуть запрошеня бар. Бінерта, позаяк оба ті стороництва заявили, що зірвали навіть особисті відносини з теперішнім президентом міністрів. — Христ. суспільна кореспонденція „Austria“ подає, що на случай, коли чеський сойм покаже ся спосібним до праці, тоді правительство скоче вихисувати корисну нагоду і скличе посольску палату вже на початок жовтвя а іменно 3. або 5. Коли би однак чеський сойм показав ся неспосібним до праці, то скликанє парламенту послїдує аж 3. листопада.

„Narodni Listy“ пустили знова чутку про недалеке розвизане посольської палати мимо рішучих заперечень зі сторони кабінету. До якої ціли зміряє ся чутка, легко відгадати з дальшої часті інформації сєго дзєвника, що на случай розвизаня посольської палати, нові вибори переведе нове правительство а кабінет бар. Бінерта одержать димісію.

В Угорщині готовлять ся в кошутівських кругах до подій в найблизшій будучині. Независимці ведуть по цілім краю живу агітацію звернену головно проти немадярських народностей. Ціла робота приготовляє ся в осередку, Будапешті, а звідси подають комітетовим властям відповідні тайні указки. N. Pester Journal заповідає, що ще перед скликанєм сойму мають відбутися важні заяви політ. керманічів. Кошут має промовляти в Араді а гр. Аппоні в Кошицях до виборців. Згаданий дзєвник думає, що сі промови зможуть ще довести до зєдиненя дотеперішньої коаліції, а др. Векерле сподіває ся, що ще можна буде спасти коаліцію.

Кошутівський дзєвник Budapest впевняє, що без Кошута неможливе ніяке правительство, що независимці скорше підуть за ним, як за Люкачом. Наостанку відгрожує ся сей дзєвник, що після безсумнівого уступденя тепер кабінету Векерльова, послїдує час парламентарного безробітя, хіба що горді австрійські круги а передовсім гр. Еренталь перестануть опирати ся неперечним правам Угорщини.

Magyaroszag, дзєвник посла Галльо, бачить в новім висуваню вперед д-ра Люкача знов тактичні змаганя Відня. Але Люкача нема чого бояти ся, а тим менше Відня. Независимці не потребують иншої тактики, лише держати ся свого відомого становища. Прийде час, що независимці подадуть услівя, на основі яких можлива буде розвизка пересилєня. Budapesti Hirlap бачить останнє спасєне в коаліції. Вправді зломана, але она є, хоч в розпуці, бо сама собі грїб копала. Колиж не було иншої розвизки, як хіба з підмогою коаліції, то належалоб наше конституційне жите обезпечити на довгий час. Дзєвник сей думає, що колиб Люкачови не повело ся мирним способом з підмогою независимців довести до можливого положєня, тоді передав би він ролю боевого міністерства Криштофому.

Заграниця.

З Царгорода доносять, що турецьке правительство виготовлює дипломатичну ноту, в якій має замір предложити державам свої домаганя що до кретьської справи. Після вістий, нестер-

джених доси урядово, хоче Туреччина вдоволити ся удержанем status quo на острові, але жадає заведеня змін, які мають бути дійсними доказами єї верховлади. Жадає іменно, щоби Крета платила до турецької каси річну данину і під політичним зглядом була вчислена до турецьких країв. Поза сям годить ся Туреччина на цілковиту автономію острова під правлінням нетурецького губернатора, але жадає, щоби був він швайцарським або бельгійським горожанином.

З конституційно зашоручених прав в Туреччині використовує людність найбільше право свободи зборів. Особливо нетурецька людність користає часто з сего права. І так 5. с. м. відбули ся в Солуні збори Греків, на яких заперестовано проти нової предлоги законів, котрою мають бути управильнені церковні і шкільні спори між Болгарами а Греками. Візвано сенат, щоби спинив з стосованє трьох перших артикулів сеї предлоги, позаяк она не має ще законної сили. Притім вислано депеші до правительства, сенату і патріархату в дусі ухвали.

В Альбанії і в Ємені ще нема спокою. Альбанці нападають потайки на турецьке військо та вистрілюють жовянів. Джавід-баша все грозить, але з сеї погрози нема хісна. І тепер заповідає знов, що доси не свічає, доки не згнобить Альбанців цілковито. В Ємені так само як в Альбанії не веде ся турецькому війську, а тамашній валі домагає ся все нової військової підмоги.

В сьвіжо заключеній японсько-хінській угоді признає Японія границю між Кореєю і Манчурією ріку Тумен. Хентао має Японія опустити протягом двох місяців. Що до продовженя залізничної лінії Кірін має бути заключена угода, а в справі означеня границь гірничих округів Фушан і Снтай мають бути іменовані урядники.

В Африці настала тишина, яку можна пояснити півофіціальним донесенем, що між Іспанією а султаном Марока ведуть ся переговори що до застановленя боротьби. Нема сумніву, що побут іспанського міністра заграничних справ Аленде Салаяцара від довшого часу в Сан Себастьян стсіть з сям в звязи.

Просимо відкобити переглату.

Новинки.

— Календар. В четвер: руско-кат. Пімена м.; римо-кат.: Іргонія муч. — В п'ятницю: руско-кат.: Августина; римо-кат.: Николая з Тол.

† Др. Ярослав Кулачковский. На сумну вістку про смерть бл. п. дра Яр. Кулачковського вивісли чорні прапори на знак жалоби тов-о „Дністер“, тов-о „Просьвіта“, „Руска Бесіда“, Н. Тов. ім. Шевченка і Гал. каса щаднича, де покійник був членом надзираючої ради. Плякатові запросив на похорон появили ся від родини, від дирекції і надзираючої ради „Дністра“, від урядників „Дністра“ і від товариств отсего змісту:

Народні рускі Товариства подають рускі Громаді міста Львова вельми печальну вість про смерть д-ра Ярослава Кулачковського начального директора „Дністра“ тов. взаїмних обезпечень „Дністер“ і взаїмного кредиту, почесного члена тов. „Просьвіта“, віцепрезидента Ради краєвого Союзу кредитового і члена Ради тов. „Кравий Союз Ревізійний“ члена основателя Рускої Щадниці в Перемишлі, члена Наукового Товариства імени Шевченка, члена Ширшого Народного комітету, Рускої Бесіди, члена добродія Народної Лічаниці і Руского Товариства педагогічного, члена Виділу Галицької Каси Ощадности, віцепрезидента надзираючої Ради краєвої, Центральної каси для свідок рішничих у Львові, рицаря ордеру Франц Йосифа I члена львівської Руси і всіх народних Товариств. Просить ся цілу руску громаду, щоби віддала честь великим заслугам незабутнього Покійника численною участю в похоронах, які відбудуть ся дня 9. вересня н. ст. о год. 3. по полудні з дому жалоби при ул. Підвалє ч. 7. на Личаківське кладовище.

Старшина „Сокола“ взиває всіх своїх членів, щоби явили ся на похоронах свого пок. Друга, члена-основателя львівського „Сокола“. Члени в одностроях і всі інші мають зібрати ся в четвер о год. пів до 3. по пол. в салі „Сокола“.

— 3 Українського Наукового Товариства в Києві. Останніми часами фільольогічна секція „Укр. Наук. Тов-а у Києві“ працює над деякими питаннями що до української граматики і термінології. В недалекий часі фільольогічна секція ви-

ступить з рефератом про основний перегляд деяких питань української правописи, особливо про ті відмінні, що відрізняють тамошну правопись (желехівку чи кулішівку) від правописи галицької. На засіданях секції часто знимало ся питання про деякі правописні форми „Записок“ тов-а і члени секції здебільшого одногласно висловлювались проти них. Крім того, в недалекий часі секція зніме питання про ґрунтовний перегляд української граматичної термінології. В термінології сій, як відомо, панує повний хаос. Кождий вчений додержує своєї термінології, а публіка власне не знає, на чому їй спинятись. Тепер же секція, на підставі того матеріалу, який зібрав д. Іван Огієнко (див. „Записки“ кн. I і IV за 1908—1909 р.), має розглядати питання про граматичну термінологію і висловити свої погляди на сю справу. Дня 16. ст. ст. серпня відбулось засіданє фільольогічної секції. Д. Огієнко зняв питання про деякі правописні форми, а з окрема про відоме із двома точками і по м'яких шлестівках, якого вживають в Галичині і на Україні у „Літературно-Науков. Вістї“ та „Записках Наукового Товариства“. Д. Тимченко доводив, що нема жадної потреби вживати сего і (з двома точками) по м'яких шлестівках Для української мови досить і двох і : і, и.

Потім д. Огієнко прочитав реферат: „Двійне число в українській мові“ (сторінка з української граматики). Секція ухвалила друкувати сей реферат в „Записках“ і крім того, уважаючи на те, що реферат д. Огієнка знімає питання про такий закон української граматики, проти якого помилки роблять навіть видатні письменники, секція постановила читати сей доклад на найближшому науковому засіданю товариства. Потім читано розвідку панни К. Невірової „Мотиви української демонології в „Вечорах“ та „Миргороді“ Гоголя. Секція ухвалила друкувати сю розвідку в V кн. „Записок“. По сім проф. Перетц показував рукописну Євангелію XVI віку; мова сеї Євангелії має багато українізмів. Ухвалено добути сю рукописну книжку для бібліотеки Товариства. Крім того пр. ф. Перетц доложив свою нову розвідку: „До історії польського і російського народного театру“. Розвідку написано на підставі збірника бібліотек „Народного Дому“ у Львові. Збірник містить цікаві уривки і навіть цілі пєси, цікаві ще до історії давнього театру. „Вірши на Воскрєсеніє Христове“ з сего збірника подають нову форму, доси невідому. Дві пєси з сего збірника вже надрукував др. Франко, але не так, як в ориґіналі (друкувалась за час хороби відомого вченого); проф. Перетц друкує їх знову. Розвідку сєю проф. Перетц друкує в „Извєстіях II Отд. Импер. Академії Наук“.

— Судові процеси за демонстрації. Вчерашнього дня ставало перед звичайним трибуналом у Львові чотирох молодих Русинів, які мали брати участь в демонстраціях перед судом при ул. Баторого дня 17. і 18. цвітня по розправі проти М. Січівського. Яко обжаловані станули Василь Семень, учен. VIII кл. гімна., за збіговище, Петро Петрик, учен. VII кл. гімна. обж. о публічне насильство (бите шиб в сутовім будинку), Антін Кобак, торговельний помічник, за збіговище, і Петро Лащук, кухар ві св. Юра, за публічне насильство і збіговище. Розправу проти Семеня і Лащука відложено в цілі покликаня нових свідків, Петрика увільнено, а Кобака засуджено на 14 днів строгого арешту.

— Зелізнача пригода. При віаді поїзду ч. 915 вночі з 6. на 7. с. м. на стацию Кристинопіль вискочили із шин чотири вози. З подорожних і зі служби ніхто не потерпів нещастя.

— Грабїж в поїзді. Вночі з п'ятниці на суботу ограблено на лінії Львів-Краків амбулянс поштової при поїзді ч. 18, який виходив зі Львова о год. 11.15 м. вечером, а приходив до Кракова о год. 45. мин. рано. Крадіж замічено аж в Кракові в суботу рано в хвили в їзду поїзду на дворець. Є здогад, що рабунку доконано недалеко Львова, около півночі. Злодій за допомогою підроблених ключів добув ся до запечатаного поштового воза пакуноквого і вкрав або лиш в часті нарушив кількадесят паунків, в котрих імовірно знаходили ся дорожні предмети. Шкоди доси не можна було провїрити, але по всій імовірности є значна.

— XX-лучі. З Василя на австрійськїм Шлєску доносять, що перебуваючий там др. Охорович робить дослїди над лучами, які висилає людське тіло. Признаки тих лучів є менше більше такі, як Рентґенівських лучів. За медіум своїх дослїдів взяв др. Охорович одну дівчану, Станіславу Томчиківну з Варшави, яку возив аж до Парижа і там робив дослїди перед ученими.

— Катастрофи. Воздушна труба навістила в суботу містечко Скордія на Сицилії а була так велика, що обняла обшар 8 кілометрів. На тім обшарі знищила всі доми, повіривала всі дерева і корчі та плоти. Страшний вихор звалив також колумну Матери Божої, високу на 14 метрів, котра вваши знищила цілий дїм стоячий побіч. На кладовищі труба повіривала всі наґробники а навіть розрила могили і рознесла людські кости. Кілько людей згинуло підчас сеї катастрофи, поки що не знати. — З Н. вого

Йорку доносять знов про таку подію: Поїзд люксовський Бальтмор-Огайо вискочив недалеко стациї Нью Кестль в Пенсильванії із шин, котрі, як показало ся, були повіривані. Очевидно розходило ся тут о замах рабунковий на поїзд, котрий віз значну суму грошей. Цілий поїзд елетів з насипу. Двох кондукторів згинуло на місци; 50 подорожних покалічило ся а між ними деякі тяжко.

— На Україні починають селяни відчувати потребу економічної організації. Так пишуть з М. Кам'янки чигиринського пов., (на Київщині): Останніми часами почали наші селяни клопотатись про те, як би заснувати у себе позичкове товариство, де можна під лиху годину за невеликий процент розжити ся грошей. Вдарились, куда слід, приїздив д. інспектор дрібного кредиту і подав надію, що справа налагодить ся, але ось минає вже рік, а нічого про се діло не чувати. А треба сказати, що кредитове товариство дуже важна річ в селянському житю і наші люди ждуть і не дїждуть ся єго. Треба сказати, що обтанными часами селяни, здасть ся добре зрозуміли, яку користь може принести їм кооперація, і по богатых наших селах іде жваво робота: люди гуртують ся у всякі товариства — кредитові, торгові то що. Лихо тільки, що темний наш народ і сам не може дати собі ради. Через се треба інтелігенції стати в помочи, „меншому братови“, поки він зіпнеть ся на ноги бо без сеї помочи довго він буде спотикатись, не маючи ні досвіду, ні знаня. Та не дуже то поспішає інтелігенція з сєю помочію. Дивом дивуєш ся, бачучи таку байдужність нашої інтелігенції до громадских справ. Кожен знає тільки „свою хату скраю“, кожен живе своїми дрібневкими інтересами і, сидючи собі в заїчку, пальцем не ворухне на користь громади. Читаєш, по других місцях інтелігенція веде перед, з охотою робить культурне діло. Селяни під проводом освічених людей гуртують ся, щоб вибитись з злиднів та темноти. Нема в нас нічого сього. Нікому збудити наше сонне царство“.

— Комета Галлея. Астрономи готують ся зустріти в повній науковій зброї рідкого гостя, комету Галлея. Ся комета являє ся на небі що 75 літ. Останній раз она завітала в наш краєвид 15. жовтня 1835. року. Ся комета має досить велику огненну голову, від голови тягнуть ся кілька кривих промінїв, які нагадують хвіст. Назва „комета“ походить від грецького слова „ікмїтїс“, себ со — волосата зоря. Голова комети в два три рази більша від звичайної середньої зорі, хвіст буває досить довгий. Комету Галлея буде і сей раз видно в Галичині В давні часи поява комети дуже лякала людей. Деякі казали, що се проти великої страшної війни, другі — проти неврожаю, чуми та всяких пошестий, а були і такі, що чекали навіть кінця сьвіта і готувались вмирати. А в 15. столїтю по рїзві Христовім, коли прийшли уперше з Азії і завоювати Европу турецькі орди і на небі несподівано для них показалась комета Галлея, то Турки так її злякали ся, що довший час не хотіли воювати. На сей раз комета явить ся коло початку вересня 1910 року. Але вже й тепер видно в підворні великі труби деякі її слїди. Пильним дослїдом сеї комети тепер заняте петербурське астрономічне товариство на чолі з проф. петербурського університету А. Ждановим.

Оловістїки.

— Нова учительська семінарія. Краєва рада шкільна отворить в найближшій часі, може ще в сїм місяці, учительську семінарію в Чорткові. Вписувати ся на приготувний курс і перший рік, можна вже тепер. Кандидати, непринятї до семінарії в Тернополі або Заліщиках, повинні зараз зголосити ся до запису в Чорткові. Зголошення приймає інспектор Крукевич або управитель школи Добромільський. План науки чортківської семінарії буде такий самий як і в Заліщиках, то є природовісно-господарський, виклад утравістичний.

— 3 Коломиї. Загальні збори філії руского Тов. педагогічного в Коломиї відбудуть ся віторок дня 21. вересня с. р. о 3 год. по полудні в комнатах „Родина“ з слїдуючим денним порядком: 1) отворене зборів, 2) звіта: уступаючого віділу, управителя бурси, управителя курсів для неграмотних, контрольної комісії, 3) справозданє секцій, 4) вибір нового віділу, 5) вибір контрольної комісії, 6) внески і інтерпеліції. — За Віділ: В. Витвицький голова, Григорій Головка, секретар.

— Конкурс на посаду люстратора для крамниць при читальнях „Просьвіти“ рудецького повіта розписує філія „Просьвіти“ в Комарні з речинцем до 1. жовтня 1909. Кандидати мають вказати ся відповідними кваліфікаціями торговельними. Першеньство будуть мали сї, що будуть уміти закладати хори при читальнях, як неменше організувати „Соколи“, Спільки Райфайзена і молочарські. По близшій інформації належить звертати ся до секретаря філії о. Володимир Петрика в Комарні. Плата такого люстратора буде виносила 50 К. місячно, харч і кошти подорожи. — За віділ філіяльний: др. Т. Печерський, о. В. Петрик.

— Вписи до концес. школи музичної Олени Пронішівної відбуваються щоденно від год. 4—6. при ул. Кляйнівській (біля Свєтусткої) ч. ч.

Наука, штука і література.

— „Записки Наукового Товариства імени Шевченка“ у Львові, III кн. вже вийшла і містить отсі статі: 1) Іван Франко: Теорія і розвій історії українського письменства, яка буде протягом найближчих років друкувати ся в Записках і потім вийде окремою книгою. 2) Василь Герасимчук: Виговщина і Гадяцький трактат. IV. Гадяцький трактат. 3) Ол. Грушевський: З сорокових років. 3. Етнографічні видання і пляни; 4) Михайло Возняк: Студії над галицько-українськими граматиками XIX в.; 5) Три листи Вол. Антоновича до Антонія Мйодушевського; 6) Miscellanea: а) Татарський дзвінок, подав Т. Рєвакович; б) До історії відносин австрійської бюрократії в Галичині до українського національно-політичного руху в 1849—50 рр., подав І. Созанський; в) Лист Т. Шевченка до Є. Ковалевського, под. В. Доманицький; 7) Наукова хроніка: огляд часописів за 1908 рік, — часописи українські; 8) Бібліографія.

Семен Шпіцер.

Два приятелі.

(Образок з життя).

(Конець).

Так Петре! І жартувати чоловік і сміє ся, а сам себе обманює. По тім всім, що я стратив, покинувши школу — не маю я вже чим потішитись на сім широкім світі...

Було в мене тяжке серце,
Були в мене мрії,
Був в мене жар молодечий,
Були і надії —

Була в мене мати-муза
Щира, привітлива,
Була в мене сила духа
І доля щаслива.

Деж те ділось? Палке серце
Остигло поволі,
Жар-надію роздув вітер
Мов листя по полі.

Мою музу, силу духа
Приспав смутком-горе,
Моя доля пішла спати
За синєє море.

Так приспалась, потерлась,
Молодеча сила,
З того часу лиш солодка
Згадка полишилась.

Так! Так! Чоловік в крипах військових, хоч паше в режімент-канцелярії. Чоловік туманіє — а творчість поетична слабіє і привіде час, що не буду міг склеїти навіть доброго речення.

Але все ще таки я на свою музу, чи там радше она на мене не забуває, бо все прає мене до голови якісь гадки-пляни-надії. Давніші мої твори цілковито мені запропастились, тут при війську. Я тримав їх в куферку, як ще я був при батерії; раз випала „кофєр-візита“ і всі мої „славєтні“ перли пішли з димом з військового комина. Такої судьби джждали ся твори „худого літерата“. Признаюсь, що ледви частину з них знаяю ще на память. Особливо в часах гімназійських писав я много віршів, що розійшлись по пам'ятниках Мавьки, Владки і інших, про що Ти знаєш.

До того часу зазнавав я при війську „рекрутської долі“, тож годі було що писати. Тепер вже мені трохи ліше. Полковий підофіцери, пізнавши мене, дуже мене полюбилі.

Незвичайне вражінє зробило на мене одно реченє Твого листу, який я бачив у Глодовського, іменно се, де Ти говориш за гріх. Тим, Петре, розкрив Ти мені очі! Я здивував ся, що таку красну думку вповідає легінь, що давніше глузував з цілого світа. Тим, Петре, виявив Ти гарну черту свого характеру і за се я Тобі вдячний.

Тут хочу Тобі ще сказати, що мєє військо вже минає, до урльогоу лише (і) 199 днів — одначе мамо утїхи орортає серце неспокої: яку дорогу вибрати? Де щастє, де горе? Чоловік, як човен без весельця в морі! — Чи по війську подати ся на яку писарку? Чи подавати ся до зелізниці? — Сум — сум страшенний! Гадка про

будучину не дає спати. Мої товариші панами, або близько коло того! А я?... капраль!..

Навіть б. Когутинський, мій мнмий приятель, писав давно до мене — забув бїдака, як то єго злидні тараккали макогоном по тімю. Тепер має що їсти тай не лише. Та цур їм всім! Я маю ще одного приятеля, а тим єсть то внутрішне „я“. З тим приятелем хоч не хочу, приневолений я вічю балакати. Іноді робить мнїє страшні докори, а видаючи, що я беру собі те до серця, удобрухавсь і каже:

„Но, но, дай спокій! — Ти ушав низько, геть десь з третього поверха, потовк ся по боках, але в середині Тобі вічю не ушкодилось.“

Добре — гадаю собі тай трохи заспокоюю ся... Минають дні...

Так засумую нераз, видаючи, як марно минають молоді літа... За якийсь час повертають ся думки в инший бік.

Заощадить ся трохи здоровля (кажучи правду, я при своїм запеклім бойківським здоровлю виглядаю як пампук — так смакує коміснєк), призбираєсь кілька корон і ось виджу себе знова в новім крузі житя.

Може посудиш мене о богато вимог, та всеж напротив військових людей, переважно темних, непросвічених, а зарозумілих шаржів, можу ставити себе трохи вище. Ти і сам знаєш, що колиб я покинув школу, то може би було що з мене.

Видиш Петре! Як то я розписав ся! Але пишучи се, я чую утїху і менї здаєсь, що просторонь між Перемишлем, а Віднем не така велика, як на картї — менї здаєсь, що Ти коло мене, любий Петре... Не знати, чи ми ще коли в житю здибаємось та засїваємо: „Ой Гандзіві, товаришу“...

Розповів би я Тобі ще одно, та видиш — непір кінчить ся, а навіть перо поспувалоє, сердячась, що на один раз тільки пишу.

Зближаючись до кінця, майже заклинаю Тебе, Петре, напиши до мене бодай картку, а зробиш менї велику утїху — менї, чоловікови, що стративши все, стратив і надію на ліпшу будучину.

Прийми, Петре, щиро се мєє „писанєчко“, прочитай єго так щиро з чувством, як я єго писав і не забувай на колишнього друга з часів гімназійських

Прокопа.

Перемишль 12. грудня 19...

(Конець буде).

Телеграми

в днє 8. вересня.

Софія. Вчєра виїхав звідсья до Відня директор держ. банку в цілі зреалізованя більшої позички, затягнуєної у відєньських банках.

Мадрид. З Іспанії до Марока вийшла 12-та дивізія з силою 11.000 жовнірів.

Відєнь. Турецьке військо що дєнь має перепалки з альбанськими ворохобниками. Оноді подорожні, що їхали залізницею з Царгорода до Відня, чули коло Терісович сильний огонь з гармат і карабінів. Була се битва з Альбанцями.

Потребую академіка чи семінариста, виправного інструктора, до двох дїтей з другої нормальної класи, що умів би добре по руски і німецки. Гра на фортеп'яні або скрипці пожадана. Услівя листовно. — в. Василь Чайковський, парох в Мишкові, п. Більче золоте. 87(1)

Ол. Барвінський, Історичний огляд засновина Народного Дому у Львові (на основі жерел). — Ціна 80 сотиків.

Ол. Барвінський, З останних десятиліть XIX віку. — Ціна 40 сот.

W sprawie uniwersytetu lwowskiego, list Edw. Gnięwosza, szefa sekcijnego ministerstwa wuznań i ośw. do Alexandra Barwińskiego. — Ціна 10 сот.

Гомерова Одиссея, переклад Ніщинського (Байди). Ч. I і II. — Ціна 4 К 40 с.

Метаморфози Овідія, переклад Сердешного. — Ціна 1 К.

Григорій С. Скворода. — Ціна 30 с.

Кониський, Непримирена. — 40 с.

Куліш, Дон Жуан Байрона. — 40 с.

Антін Головатий, Уманця. — 30 с.

Шевченко, Наймичка, повість. — 60 с.

Княгиня. — 30 с.

Проф. Ратміров, повість „Мордовця“. — 40 с.

Оржешко, Великий, новеля. — 50 с.

Йов, переспів П. Ратая. — 1 К.

Можна дістати через адміністрацію „Руслана“ або в книгарні Н. Товариства ім. Шевченка.

Бюро учительське і службове

Марії Немчиновської, Львів, площа Академічна 3.

— Накладом о. Евгєна Гузара вийшли:

Практичний провідник для науки релігії в школі і в церкві. Друге доновнене виданє. Ціна 4 К, без почт. пер.

Історія католицької Церкви в короткім нарисі. Ціна 1 К, без почт. пер.

Нарис катехитики і методики з важнішими розпорядками і плянами. Ціна 1 К, без почт. пересилки.

Набувати можна лиш в книгарні наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

заснованє при Товаристві взаїмних обезпечєнь „Дністер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенєях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти удїлу.

Цілю Товариства є удїлюванє кредиту своїм членам рїзньким обезпечєним в „Дністрі“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без потрученя податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полуднє.

Конто в Щадниці почтовій ч. 35.527.

Конто жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі К 2,848.890.—

Удїли членські К 262.994.—

Позички удїлені К 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворєні перед полуднєм.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:00
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнога	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновєць	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновєць	—	—	—	6:40	12:20
Станиславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:30	—	—	—
Стрия	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Пустомит	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Любїня	8:00	9:57	2:00	9:01	11:45*
Рава рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янона	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10*
Брухович	7:10	10:05A	1:48B	4:50	8:20
Брухович	8:15	12:40	3:27B	5:30C	9:35B
Замної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50

На Підзамчє:

З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Курович	—	—	1:19	—	9:39
Винник	8:07	—	11:19	3:23	9:39

Зі Львова відходять до

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Гяшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10
Черновєць	6:10	9:35	—	—	10:38
Черновєць	—	9:10	2:23	—	2:50
Станиславова	—	—	2:50	—	—
Коломиї	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Пустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25
Самбора	8:00	9:05	—	3:40	10:45
Любїня	8:00	9:05	2:15*	3:40	10:45
Рава рускої	6:14	11:05	—	—	11:35B
Янона	8:20	10:10	1:37†	3:40	6:30
Брухович	7:21	11:05	2:30B	5:50†	8:34B
Брухович	6:14	9:00A	12:41B	3:45	7:10
Замної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15

З Підзамчє:

До Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
Курович	—	7:13	—	2:52	—
Винник	5:44	7:13	1:30	2:52	—

ЗАМІТКА: Посіпні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі і свята від 10/12 до 11/12. А) Лише в неділі і свята від 1/12 до 2/12. — Б) Лише в неділі і свята від 1/12 до 2/12. — В) В неділі і свята а від 1/12 до 2/12, щодєнь. — Г) Щодєнно від 1/12 до 2/12. — З) Лише в неділі.